

Sygn. akt: I C 1173/18

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 04 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Kętrzynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Tomasz Cichocki
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Beata Bukiejko

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 04 kwietnia 2019 r. w K.

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko J. K.

o zapłatę

I. powództwo oddała w całości,

II. nie obciąża powoda kosztami procesu na rzecz pozwanego.

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanego J. K. kwoty 4 530,40 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie za okres od dnia 07.11.2018r. do dnia zapłaty oraz obciążenie pozwanego kosztami procesu. Podniósł, że pozwany zobowiązał się przez podpisanie weksla w dniu 25.08.2017r. do zapłaty w dniu 06.11.2018r. kwoty wskazanej w wekslu, tj. 4 530,40 zł. Powód wezwał pozwanego do wykupu weksla. Pomimo wezwania pozwany nie dokonał żadnej wpłaty. Podniósł, iż pozwany podpisując kalendarz spłaty rat znał wysokość zobowiązania i terminy spłat. Jako podstawę żądania odsetek wskazał art. 481§2¹ k.c.

Pozwany J. K. nie stawił się na rozprawie i nie złożył żadnych wyjaśnień.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Pozwany J. K. w dniu 25.08.2017r. podpisał weksel własny in blanco, zobowiązując się do zapłaty na rzecz (...) S.A. z siedzibą w B.. Przez strony została także sporządzona deklaracja wekslowa.

(d.: weksel - k. 4, deklaracja wekslowa – k. 5)

W dniu 07.11.2018r. został wypełniony przez powódkę wystawiony przez pozwanego weksel in blanco na kwotę 4 530,40 zł.

(d.: weksel - k. 4)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu w okolicznościach sprawy powództwo nie może być uwzględnione.

Fakt wystawienia weksla in blanco przez pozwanego oraz fakt wypełnienia tego weksla przez powódkę na kwotę dochodzoną pozwem nie budzą wątpliwości. Nie były kwestionowane przez pozwanego i wynikają z przedłożonego wraz z pozwem oryginału weksla.

Roszczenie sformułowane w pozwie powód wywodzi z wystawionego przez pozwanego weksla in blanco. Weksel ten, jak wynika z okoliczności sprawy, został wystawiony na zabezpieczenie zobowiązania, wynikającego z zawartej z pozwanym umowy pożyczki. Bezspornym jest przy tym w sprawie, że powód jest posiadaczem weksla i jednocześnie pierwszym wierzycielem, natomiast pozwany jest wystawcą weksla.

Weksel in blanco może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnych stosunków prawnych. Wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem umowy prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy. Zobowiązanie wekslowe z takiego weksla ma samodzielny, abstrakcyjny charakter i jest niezależne od podstawy prawnej jego zaciągnięcia. Posiadaczowi weksla, który jest pierwszym wierzycielem (remitentem), przysługuje w stosunku do wystawcy zarówno roszczenie ze stosunku podstawowego, jak i z weksla, jednak może on tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności i do niego należy wybór roszczenia. Wygaśnięcie stosunku podstawowego uniemożliwia dochodzenie wierzytelności wekslowej, a wygaśnięcie zobowiązania wekslowego, w sposób prowadzący do zaspokojenia wierzyciela, powoduje wygaśnięcie zabezpieczonej wekslem wierzytelności. Nie ma natomiast wpływu na stosunek podstawowy wygaśnięcie zobowiązania wekslowego bez zaspokojenia wierzyciela lub nieistnienie tego zobowiązania. W judykaturze Sądu Najwyższego wskazuje się, iż w tym ujęciu można mówić o swego rodzaju priorytecie stosunku podstawowego wobec stosunku wynikającego z weksla (tak Sąd Najwyższy w uchwałach połączonych izb Izby Cywilnej i Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r., sygn. akt III PP 17/70, OSNCP 1973, nr 5, poz. 72, oraz wyrokach z dnia: 14 marca 1997 r. sygn. akt I CKN 48/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 124, 31 maja 2001 r., sygn. akt V CKN 264/00, niepubl., 6 października 2004 r., sygn. akt I CK 156/04, niepubl., 9 grudnia 2004 r., sygn. akt II CK 170/04, niepubl., 14 listopada 2006 r., sygn. akt II CSK 205/06, OSNC 2007, nr 9, poz. 139). Wierzyciel, który dochodzi wierzytelności wekslowej, nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. W stosunku między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak osłabieniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może, w braku skutecznych zarzutów wekslowych, podnieść zarzuty oparte na stosunku podstawowym i na ich podstawie podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Spór przenosi się wówczas na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego (vide - wyrok SN z dnia 20 czerwca 2008 r., IV CSK 65/08, niepubl.). Ograniczenia w możliwości podnoszenia zarzutów w zakresie niezgodnego z porozumieniem wypełnienia weksla zostały zawarte w art. 10 Prawa wekslowego. Nie dotyczą one jednak wierzyciela, tj. pierwszego posiadacza weksla, ale dalszych posiadaczy weksla, która to sytuacja nie ma miejsca w sprawie.

Istotą wskazanego przepisu jest złagodzenie odpowiedzialności dłużników wekslowych przez umożliwienie im odwołania się w drodze wyjątku do stosunku osobistego łączącego wystawcę weksla i remitenta w drodze zarzutów dopuszczonych przez prawo wekslowe. Ze względu na ściśle powiązanie weksla in blanco z porozumieniem stron w sprawie jego uzupełnienia pozwany w procesie wekslowym może się bronić zarzutami, że uzupełnienie weksla, stanowiącego podstawę powództwa, nastąpiło niezgodnie z udzielonym przez niego upoważnieniem. Zarzuty takie mogą być podnoszone bez żadnych ograniczeń, jeżeli powodem jest bezpośredni odbiorca weksla in blanco (tak SN w wyroku z dnia 27 marca 2014 r., III CSK 100/13, niepubl., także w wyroku z 28.04.2016r., V CSK 518/15, (...))

Należy także wskazać, iż w wyroku z dnia 13.09.2018r. w sprawie C -176/17 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej na tle analogicznego stanu faktycznego podkreślił, że „zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy 93/13 (dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29)) mają nieuczciwy charakter, a także do tego, by dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego (zob. podobnie wyroki: z dnia 21

kwietnia 2016 r., R. i R., C#377/14, EU:C:2016:283, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 grudnia 2016 r., G. N. i in., C#154/15, C#307/15 i C#308/15, EU:C:2016:980, pkt 58).” Ponadto wskazał, że „art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on przepisom krajowym takim jak te będące przedmiotem postępowania głównego, pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty opartego na wekslu własnym, który stanowi gwarancję wiarygodności powstałej z umowy kredytu konsumenckiego, w sytuacji gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie nakazu zapłaty nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy, jeżeli sposób wykonania prawa do wniesienia zarzutów od takiego nakazu nie pozwala na zapewnienie przestrzegania praw, które konsument opiera na tej dyrektywie.”

Jak wynika z powyższego, w rozpoznawanej sprawie Sąd obowiązany był dokonać oceny zgodności wypełnienia weksla z porozumieniem stron w tym zakresie, tj. deklaracją wekslową, jak też kwestię ważności stosunku podstawowego, tj. postanowień umowy pożyczki.

Należy także mieć na uwadze, iż dla przyjęcia ważności i istnienia zobowiązania wekslowego z weksla in blanco, trzeba przyjąć obowiązek istnienia ważnego zobowiązania podstawowego (vide - wyrok SN z 24.11.2010r., II CSK 296/10, wyrok SN 26.09.2013r., II CSK 719/12, który to pogląd sąd rozpoznający sprawę podziela w całości). Także z wcześniejszego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że Sąd obowiązany jest do rozważenia czy weksel został uzupełniony zgodnie z umową, a niezgodne z zasadami zawartymi w deklaracji wekslowej wypełnienie weksla in blanco może uzasadniać zarzuty dłużnika prowadzące do uwolnienia się od odpowiedzialności wekslowej (np. w wypadku, gdy wypełniający w ogóle nie był do tego uprawniony lub gdy do wypełnienia weksla doszło wtedy, gdy prawo to już nie istniało) albo prowadzące do ograniczenia odpowiedzialności tylko do takich granic, w jakich istniałoby w razie wypełnienia prawidłowego (tak SN w wyroku z 09.09.2004r., II CK 499/03). Stąd skuteczne dochodzenie roszczenia opartego na wypełnionym przez wierzyciela wekslu in blanco, wystawionym na zabezpieczenie innego roszczenia między stronami, zwłaszcza w wypadku gdy strona umowy jest konsument, wymaga, oprócz przedstawienia weksla, również wykazania, że między stronami istniało porozumienie, tj. deklaracja wekslowa, upoważniająca stronę otrzymującą weksel do jego wypełnienia i określające warunki dokonania tej czynności. Powstanie skutecznego zobowiązania strony stosunku podstawowego z weksla in blanco między stronami tego stosunku, wymaga zatem wypełnienia weksla zgodnie z istniejącą deklaracją wekslową. Stąd warunkiem koniecznym skutecznego dochodzenia praw z wypełnionego weksla in blanco przez stronę stosunku podstawowego jest więc nie tylko przedłożenie wypełnionego weksla, ale również deklaracji wekslowej (umowy wekslowej), a jeśli nie została ona zawarta w formie pisemnej, wykazanie jej istnienia i treści innymi środkami dowodowymi.

Mając na uwadze powołany wyżej wyrok z dnia 13.09.2018r. w sprawie C -176/17 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Sąd obowiązany był także dokonać oceny potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy. Stąd celem skutecznego dochodzenia zobowiązania, konieczne było także przedłożenie umowy pożyczki przez stronę powodową.

Z uwagi na powyższe sąd zobowiązał stronę powodową do złożenia umowy pożyczki zawartej z pozwanym (k. 24) – pod rygorem skutków dowodowych.

W określonym terminie obowiązek ten nie został wykonany, dokumentem jest bowiem jego oryginał lub odpis poświadczony za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

W szczególności, wypełnieniem wskazanego obowiązku nie jest złożenie przez powoda niepotwierdzonej za zgodność z oryginałem kserokopii umowy pożyczki (k. 33-37) i harmonogramu spłat (k. 38).

Kserokopia niepotwierdzona we wskazany wyżej sposób, nie stanowi dokumentu, a jedynie uprawdopodobnia istnienie dokumentu. Brak poświadczenia o jakim mowa w art. 129§2 k.p.c. uniemożliwia także przyjęcie domniemania zgodności kserokopii z oryginałem dokumentu.

Z kolei pismo, które nie może być uznane za dokument, nie może być też podstawą do prowadzenia dowodu w trybie art. 308 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2000 r. IV CKN 59/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 557/08). Dla uznania kserokopii za dokument niezbędne jest oświadczenie o istnieniu oryginału o treści i formie odwzorowanej kserokopią. Dopiero po umieszczeniu na kopii poświadczenia zgodności z oryginałem można uznać kserokopię za dokument świadczący o istnieniu oryginału.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z przedłożonych kserokopii dokumentów.

Jak już wskazano, złożona przez powoda kserokopia umowy nie została poświadczona za zgodność z oryginałem, stąd nie może być uznana za wiarygodny dowód pozwalający na ustalanie istnienia, wysokości i wymagalności roszczenia powoda dochodzonego pozwem, a ponadto prawidłowości wypełnienia weksla in blanco przez wierzyciela. Należy przy tym podkreślić, iż do oceny prawidłowości wypełnienia weksla w okolicznościach sprawy nie jest wystarczająca sama deklaracja wekslowa (k. 6), albowiem w swojej treści odwołuje się ona do treści umowy pożyczki. Brak wiarygodnego dokumentu stwierdzającego treść umowy pożyczki, uniemożliwia dokonanie oceny zgodności umowy z zasadami współżycia społecznego, przepisami ustawy o kredycie konsumenckim oraz ważności umowy i jej poszczególnych postanowień w kontekście art. 58 k.c., art. 385¹ k.c. i art. 385³ k.c., a także wymagalności zobowiązania oraz wypełnienia weksla w sposób zgodny z deklaracją wekslową. Należy także wskazać, iż strona powodowa nie wykazała doręczenia pozwanemu wypowiedzenia umowy pożyczki z wezwaniem do wykupu weksla, co skutkuje niewykazaniem wymagalności roszczenia. W tym zakresie przedłożona została jedynie kserokopia wezwania, co do której odnoszą się analogiczne uwagi jak do kserokopii umowy pożyczki.

Zważywszy na treść art. 6 k.c. w zw. z art. 129§1 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. to stronę powodową obciążał ciężar dowodu tych okoliczności. Powód ciężarowi temu nie podołał. Brak przedłożenia oryginałów w/w dokumentów skutkuje przyjęciem, że powód nie wykazał istnienia stosunku podstawowego, a tym samym możliwości dochodzenia roszczenia wekslowego. Powołane, art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., nie określają jedynie zakresu obowiązku zgłaszania dowodów przez strony, ale rozumiane muszą być przede wszystkim i w ten sposób, że strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu co do tych okoliczności na niej spoczywał. Powód winien zatem wykazać wszystkie okoliczności stanowiące podstawę żądania pozwu. W rozpoznawanej sprawie strona powodowa jest podmiotem profesjonalnym, wobec czego winna być świadoma wystąpienia negatywnych konsekwencji procesowych w przypadku, gdy powołuje mniej dowodów, niż tego wymaga materialnoprawna podstawa zgłoszonego roszczenia.

Nie można było również uznać, że pozwany nie przedstawiając swojego stanowiska w rzeczywistości uznał powództwo. Brak merytorycznego zaprzeczenia twierdzeń powoda przez pozwanego nie zwalniał bowiem powoda z wykazania podstawowych okoliczności wskazujących na zasadność żądania. Ciężar udowodnienia faktu należy rozumieć bowiem nie tylko jako obarczenie jednej ze stron procesowi obowiązkiem przekonania sądu dowodami o prawdziwości swoich twierdzeń, ale również konsekwencjami zaniechania realizacji tego obowiązku lub jego nieskuteczności (tak SN w wyroku z 7.11.2007r., II CSK 293/07)

Sąd jest zobligowany do uznania twierdzeń powoda przy bezczynności pozwanego jedynie w przypadku braku wątpliwości co do zasadności pozwu. W rozpoznawanej sprawie natomiast powód nie przedłożył dowodów dostatecznie uzasadniających jego roszczenie. Wobec powyższego, w ocenie Sądu, istnieją w sprawie uzasadnione wątpliwości, uniemożliwiające przyjęcie za prawdziwe twierdzeń powoda odnoszących się do istnienia, wysokości oraz wymagalności zobowiązania. W tych okolicznościach pomimo zaistnienia formalnych przesłanek do wydania w sprawie wyroku zaocznego wskutek nie działania w sprawie pozwanego, powództwo nie mogło być uwzględnione.

Mając na względzie wszystkie powyższe okoliczności, Sąd oddalił powództwo jako nieudowodnione.

Stosownie do art. 339§1 k.p.c. wydany w sprawie wyrok był wyrokiem zaocznym.

O kosztach procesu Sąd orzekł, mając na uwadze art. 108 k.p.c., przy czym biorąc pod uwagę, iż pozwany nie stawił się na rozprawie, nie zajął stanowiska i nie wykazał poniesienia żadnych kosztów, Sąd nie obciążał powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.